

ՀԱՆԴԵՍ

ՀԱՐԻԻՐԱՄԵԱՅ ՅՈՒԵԼԵԱՆԻ

ՍՐԲՈՑ ՅԱԿՈԲԵԱՆՑ ՏՊԱՐԱՆԻՆ

Ուսումնական Խորհրդոյ որոշմամբ եւ Տնօրէն ժողովոյ կարգադրութեամբ, Հոկտեմբեր 22ի կիրակին նշանակուած ըլլալով որ տօնախմբութեան Ս. Աթոռոյ Տպարանին Հարիւրամեայ Յօրհանին, այդ օրը կանոնական քարոզէն վերջ՝ զոր Մայր-Տաճարին մէջ Տ. Նորայր վրդ. խօսած էր «Հայր մեր»ի ատեն, «Տէր ողորմիա»յի տաղէն առաջ խօսեցաւ նաեւ Ս. Պատրիարքը, համառօտեց մեր տպարանի հաստատման պատմութիւնը, բացատրեց անոր գոյութեան նպատակը, երախտագիտական զգացումներով եւ օրհնութեամբ յիշեց անոր հիմնադիրներուն, յետոյ անոր զարգացման եւ բարգաւաճման համար բարեբարներուն, սատարողներուն եւ աշխատողներուն անունները: Յատկապէս մատնանշեց թէ սկիզբէն մեր տպարանին նպատակը եղած էր ընդհանրապէս ազգին կրօնական եւ ազգային դաստիարակութեան, իսկ մասնաւորապէս Հայ Եկեղեցւոյ պաշտամունքային զրականութեան եւ ուխտաւորաց հոգեւոր մխիթարութեան գործը: Այդ դիտարման իբրեւ հետեանք ցոյց տուաւ Ս. Յակոբեանց տպարանէն եղած հրատարակութեանց ազգային եւ մանաւանդ կրօնական նկարագիրը: Աշխարհաբարի վերածելով կարգաց այդ հրատարակութեանց անդրանիկը եղած «Աղօթամատոյց Ս. Տեղեաց» գիրքէն՝ Յիսուսի փշապսակուած տեղւոյն առջև ուխտաւորէն արտասանուելու համար Վարդան վարդապետ Արեւելցիէ ԺԴ. դարուն յօրինուած սրտայոյզ աղօթքը, եւ գոհութիւն յայտնեց որ այս տպարանէն դուրս եկած գիրքերուն մէջ չէ եղած բնաւ հատ մը որ հեռուէն կամ մօտէն չօգտփած ըլլայ անմաքուր զրականութեան իմաստները:— Պատարագէն ետքը կատարուեցաւ հանդիսաւոր պաշտօն հոգեհանգստեան՝ տպարանի այդ բոլոր հանգուցեալ վատակաւորներուն համար:

Կէս օրէ վերջ կատարուեցաւ նաեւ կատիք եւ պաշտօնական սկզբնաւորութիւն շարժման՝ մեծ արագատիպ եւ կարիչ եւ ծալիչ ելեքարական երեք մեքենաներուն, զորս, ի յիշատակ իրենց Տիրան եւ Յարութիւն եղբայրներուն, անցեալ տարի Ս. Պատրիարք Հօր դիմումին պատասխանելով Ս. Աթոռոյ նուիրած էին Տիրար Յովակիմ Յովակիմեան, եւ տիկնայք Զարուհի Էսմէրեան, Մէօհրիպէ Մանուկեան եւ Արաքսի Գալլաճեան:

Երեկոյեան ժամերգութենէն անմիջապէս յետոյ, ամբողջ միաբանութիւնը Ս. Պատրիարք Հօր գլխաւորութեամբ թափօրով ուղղուեցաւ դէպի տպարան, որուն գալարազարդուած դրան առջև, ժողովուրդի հոծ բաղմութեան մէջ, կը սպասէին Ընծայարանի եւ Ժառանգաւորաց աշակերտները: Ի տես Միաբանութեան թափօրին, այս վերջինները սկսան իրենց քայլերը, եւ Սրբազան Պատրիարքն ու իր հետեւողները առաջնորդեցին դէպի ներս, մեքենաներու բաժինը, մինչ ժողովուրդը կը խմբուէր մնացեալ ընդարձակ եւ պարագ մասին մէջ: Դպիրները եւ միաբանք սրտաթունդ եղանակեցին այն ատեն «Այսօր երկնայինքն ուրախանան» շարականը, որմէ վերջ կարգացուեցաւ պատշաճ գիրք, աւետարան եւ աղօթք մը, ու Ն. Ամենապատուութիւն Պահպանիչով օրհնեց նուիրատուները եւ իրենց նշնեցեալներուն յիշատակը: Յետոյ, առաջ անցնելով տպարանի տեսուչ Տ. Դարեգին վարդապետ, յանուն Միաբանութեան շնորհակալութիւն յայտնեց նախ Ս. Պատրիարքին, այս նորաստաց մեքենաներուն նուիրման գործին պատճառ հանդիսացած լինելուն համար, ապա նուիրատու ազգասէր հարապատեւրուն, Ս. Աթոռի տպարանը օժտած լինելուն համար այսպիսի մեծարժէք գործիքներով, որոնց շնորհիւ, ըսաւ, մեր տպարանը

այսօրումն էլ կը մտնէ Ս. Քաղաքիս լաւագոյն տպագրատուններուն շարքը: Յետոյ հրաւիրեց Ն. Ամենապատուութիւնը հաճել շարժման մէջ դնել մեքենաները: Ս. Պատրիարքը յառաջացաւ դէպի ելեքտրական մեղեխը: Այդ միջոցին ժառանգաւորներէն մին կարդաց զիմանական տաղաչափութիւն մը, իբրեւ ընծայուածներէն ընծայողներուն, այսինքն մեքենաներէն՝ զիրենք նուիրողներուն ուղղուած խօսք մը, որ կ'երևի «Սիոն»-ի այս թիւին մէջ: Անմիջապէս յետոյ, ընդհանուրին ծափերուն մէջ, շարժեցաւ արագատիպը, իր ծոցէն դուրս տեղալով «Դիմանական խօսք»-էն հազարեակ մը, որոնք բաշխուեցան ներկաներուն. յետոյ պիտի տպագրէր նուիրատուներուն ուղղելի պատրիարքական օրհնութեան կոնդակները: Բարեբաւեւեալ ուղղուած երգով վերջացաւ հանդէսը:

Երեկոյեան ընթրիքը համախումբ կատարուեցաւ ընդհանուր սեղանատան մէջ, ուր բացառաբար ներկայ էին նաեւ տպարանի գրաշարները և կազմարարները: Ս. Պատրիարքը պատշաճ սրիշով մը անդբազարձումներ ըրաւ տպարանական գործունեութեանց մտաւորական կեանքին հետ ունեցած սերտ աղերսներուն վրայ, որմէ վերջ աշակերտները «Ով մեծասքանչ»-ը երգեցին:

Ընթրիքէն ետքը, երեկոյեան ժամը 8ին, Միաբանութիւնը, աշակերտութիւնը, և հրաւիրեալներ, աւելի քան 200 անձինք, հաւաքուեցան Կիւլպէնկեան մատենադարանի սրահին մէջ՝ գրական երեկոյթի հանդիսաւորութեամբ վերջացնելու համար յորեկինական օրը: Ս. Աթոռոյ օրհներգով և Ս. Պատրիարքին բացման խօսքով սկսաւ հանդէսը: Յետոյ, պատշաճ երգերու ընդմիջումով, յաջորդաբար բանախօսեցին ժառանգաւորացի տեսուչը Տ. Տիրան վրդ., ուսուցիչներէն Պ. Գ. Միսայեան և պատրիարխանորդ Գեորգի. Աղաւնուհի Սրբազան. Առաջինին նիւթն էր «Տպագրութիւնը՝ իբր ազգակ մշակոյթի», երկրորդինը՝ «Հայկական տպագրութիւնը և երուսաղէմի տպարանը», երրորդինը՝ «Նախնեաց երուսաղէմատիպ գործեր»: Փակումը կատարեց Սրբազան Պատրիարքը՝ ներբողանքը հիւսելով Սրբոց Թարգմանչաց, որոնց տօնին կը զուգարկուէր, այնքան խորհրդաւոր

կերպով, ազգային կրթական և գրական սկզբունքներու և գործունէութեանց այս պանծացումը: «Անոնք են, ըսաւ, խորքը կտաւին թեզանը, որուն վրայ բանուած են դարերու ընթացքին, այն միւս բոլորը, իբրեւ մին քան զմիւսը գեղեցիկ ասղնէ-գործութիւններ, որոնց մէջ կը խորհրդանշուին ազգին յոյսն ու սէրը, ու իր կեանքը ռզեքորդ բոլոր ազնիւ ձգտումները: Առանց թարգմանչաց դարուն, մենք պիտի չունենայինք այն ամէնը որոնք կը խանդավառեն զմեզ ոչ միայն մեր անցեալին յուշովը այլ նաեւ մեր տպագրային յոյզովը»:

Այսօրուան կիրակին, մեզի համար, այս կերպով, կրկնապէս նուիրական օր մը եղաւ, տէրունական օրունակ կրօնական հանգամանքէն զատ՝ իր վրայ միայնելով Ս. Թարգմանչաց յիշատակին, Հոգեւոյս Դուրեան Ս. Պատրիարք Հօր անուան, հին և նոր բարեպաշտներու յիշատակին և տպարանիս յորեկինական գաղափարին քառակ տօնախմբութիւնները:

ՆՈՐԱՆԻՐԴ ԵՒ ՆՈՐԱՆԻՐԴ

Մարդ կը գործէ ինչպէս կը սիրէ, և կը սիրէ ինչպէս կը մտածէ: Մտածումները կը կազմեն, ու սիրը կը կազմէ վարմունքը:

*

Անկարելի պիտի ըլլար երեսակայեջ քէ ինչի կարող է մարդը երբ կամ ունի, և քէ միևնույն ո՛ր ստիճան կը բարձրանայ, երբ կը զգայ քէ ազատ է:

*

Չկայ մարդ մը, որ իրաւունք ունենայ անմահանելու մարդեր:

*

Չը հանդիպեցայ մարդու մը, որուն մօտ սովորելու քան մը չկենար:

*

Կ'ուզե՞ք զիսնայ քէ ինչ կ'արժէ մարդ մը. մտիկ քիֆ իրեն, ուսումնասիրեցիք զինքը իր մէկ խոնարհագոյններու հետ իր յարաբերութիւններուն մէջ:

*

Արդար մարդը՝ պարկեշտ մարդը ա՛ն է որ իր իրաւունքը կը չափէ իր պարսկախոնարհաւ համեմատ: